

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 22 Grudnia r. s. 1822 roku.

HISZPANIA.

Madryt dnia 2 grudnia.

(z Korrespondenta Hamburskiego.)

Ostatnie posiedzenie towarzystwa *Patryoty- cznego Landabura*, zajął 8letni chłopiec mową, za wyborną uznaną, o owinnościach wzajemnych między narodami a Królami.

Listy z *Andaluzji* donoszą, że *Zaldivar* w ucieczce swej do *Ossuna* przybył.

Ministrowie obcych mocarstw wielokrotnie się zbierali do posła francuskiego, i dawniejszego posła duńskiego Hrabiego *Dernart*. Dotąd nie wiadomo o celu tych zgromadzeń.

Podług raportu dowódcy *Saragossy*, bandy fakcyonistów zupełnie są w *Arragonii* zniszczone.

Od kilku dni Królowa *Jeymość* znowu jest chora.

Jenerał *Morillo* z małżonką swoją często po ulicach tutejszych przechadzki używa.

W *Manresa* w *Katalonii* nowy spisek odkryto, i wiele osób uwięziono. Z nich 25, po większej części zakonników, wkrótce rozstrzelano, a to, że się pokusili uciekać.

Jeszcze przed upłynieniem dwóch miesięcy, wojsko konstytucyjne, licząc w to i milicję prowincjonalną, będzie się składało z 200,000 ludzi.

Mówią o utworzeniu wojska środkowego, którego główna kwatera w *Madrycie* i w *Kastyliach* będzie. Jenerał *Ballestros* ma być naczelnym wodzem tego wojska.

Zapewniają, że wielu kommisarzy zjad do *Belgiów* i *Anglii* wyjeżdże, dla zakupu potrzeb wojennych.

W prowincjach *Alava*, *Biscaya* i *Guipusca*, nie znajduje się więcej nad 100 ludzi wojska.

W prowincyi *Mancha* poymano bandę przemytników, między którymi znajduje się i morderca *Landaburski*.

Madryt, dnia 2 grudnia.

(z Korrespondenta Warszawskiego.)

Dziennik *Expectador*, wbrew zapewnieniom gazety angielskiej *Times*, donosi: iż dotąd nie nadeszło do *Madrytu* oświadczenie Mocarstw.

Na posiedzeniach stanów d. 27, 28 i 29 z. m. wzięto pod rozagę uwiadomienie kommisji względem kapitulacyi w d. 7 lipca, zawartej przez *Palarea* i *Plasencya*, dowódców zbuntowanej gwardyi. Lubo przedmiot ten mógł w najwyższym stopniu duch stronnictwa zapalić, jednakże deputowani w tej okoliczności, godność i wiele zimnej rozważki okazali. Nareszcie po długim rozbiórce odesłano do kommisji to zdanie sprawy, z poleceniem, aby inne wygotowała.

Król rozkazał prowincyą *Arragonią* ogłosić, za będącą w stanie oblężenia. Don *Manuel Valasco* obeymuje w niej naczelne dowództwo.

WŁOCHY.

Od granic włoskich dnia 6 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej.)

N. Król Jmć Pruski w czasie pobytu swego w *Neapolu*, zwiedził d. 23 z. m. teatr *St. Carlo*, który tego wieczora był bardzo pięknie oświetlony. Dano operę *Elżbieta w Derbyshire* i balet *Śmierć Hipolita*. Król Pruski życzył sobie obeyerć ten gmach we dnie; dla tego d. 24 z. m. rano udał się tam z Królewicami i przypatrywał się

machinom, tudzież innym przedmiotom kunsztu.

Słychać o wniosku, podanym kongresowi przez pewną znakomitą osobę, względem zabezpieczenia nadal kupieckich okrętów mocarstw chrześcijańskich od napadu krajów barbarzyńskich, tudzież zniesienia zwyczaju kilku mocarstw europejskich, dawania corocznie podarunków rządowi algierskiemu, tunetańskiemu i trypolitańskiemu, niemniej cesarstwu marokańskiemu.

Podług ostatnich doniesień z *Ankony*, Hrabia *Mataxa*, tudzież inni posłowie greccy, znajdujący się ciągle w tém mieście. Bezzasadną więc jest wiadomość o ich wyjeździe z państwa kościelnego.

Herszt rozbojników neapolitańskich, *Castellunjo*, który chciał zabić ścigającego go półkownika austriackiego *Corello*, został otoczony, schwytany i w *Foggia* rozstrzelany. Dwu zaś towarzyszy jego raniono.

Korrespondent hamburski zawiera ze Włoch pod 1 grudnia: „Oyciec ś. Arcybiskupa *Ikonijskiego*, *Piotra Caprano*, mianował sekretarzem kongregacyi stosunków zewnętrznych kościelnych. Odnawia się pogłoska o Związku Włoskim. — Podług prywatnych wiadomości, artykuły handlu szwajcarskiego, do *Lombardyi* przeznaczone, mają otrzymać zapewnienie pewnych dobrodziejstw. — Podług listów z *Genui*, Xiążę *Wellington* w nocy z 22go na 23ci, bardzo spieszenie przez *Turyn* do *Francyi* przejeżdżał.

TURCYA.

Stambuł dnia 11 listopada.

(z Gazety Warszawskiej.)

Los Halet Effendego, sprawił w *Pera* wielkie wrażenie. Jemu naywięcej przypisać należy przyjacielskie przyjęcie Pana *Ottenfels*, internuncjusza austriackiego, a później okaże się, czyli z jego upadkiem, zmieni się polityka turecka. Nie wiadomo jeszcze, co się stało z małżonką i dziećmi straconego *kaymakana*.

Jedna z gazet niemieckich donosi z powodu zrzucenia *Haleta Effendego*, co następuje: „Wielki Wezyr został przez janczarów znieważony, którzy żądali głowy jego i *Haleta Effendego*. W chwili przestachu przywołał W. Wezyr janczarów, zostających pod dowództwem *Ibrahima* baszy, a stojących obozem pod *Bujukdere*; z kąd przyszło do krwawej bitwy, lecz janczarowie odnieśli zwycięstwo. Słychać także, iż janczarowie wielu jeszcze ofiar domagają się od Sultana.

Belgrad dnia 26 listopada.

(z Gazety Warszawskiej.)

Onegdaj przybył do *Baszy* tutejszego tatar, który przed 6cią dniami wyjechał do *Stambułu*, miał przywieźć wiadomość, iż w *Stambule* wybuchnął bunt ludu i janczarów, w którym *Halet Effendi*, *Berbes* basza i Wielki Wezyr utracili życie, a inni ministrowie zostali wygnani do *Azyi*. Wiadomość ta potrzebuje potwierdzenia.

Od granic tureckich, dnia 2 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej.)

Zbuntowani janczarowie w *Adryanopolu*, zamordowali tam Muftęgo *Ayan*, tudzież wszystkich przyjaciół *Haleta*; a greków szanowali.

Odebrano ważne wiadomości z *Idryi* pod dniem 23 listopada. Okręty kupieckie greckie ści-

gały wielką flotę turecką aż do *Tenedos*, i z niecierpliwością przypatrywały się nieprzyjacielowi, stojącemu tam na kotwicy. Ciz sami maytkowie, którzy byli sprawcami okropnego losu pierwszego kapitana Baszy, przedsięwzięli drugą śmiałą wyprawę. Admirał dał im pozwolenie, i 17 walecznych greków, mających na swoim czele niejakiego *Mejauly*, przybliżyło się dnia 10 listopada o godzinie 7 wieczorem z palnemi materiałami do okrętu admirałskiego tureckiego. Już turcy prze-czuwali grożące im niebezpieczeństwo, gdy *Mejauly* własną ręką rzucił ogień na materiały palne. Skutek jego zamiarów był świetny; kapitan Basza i 2500 turków, będących na okręcie admirałskim, wylecieli na powietrze. Przestrasz ogarnął turków, z którego korzystając grecy, zdobyli fregatę o 36 działach. Tak więc w ciągu jednego roku zginęło 3 kapitanów baszów, z których jeden umarł na zarazę, a dwu wyleciało na powietrze. Ostatni, podług doniesień gazet chrześcijańskich, był bardzo biegły, i dowodził już dawniej pod sławnym kapitanem Baszą *Husseinem* w Egipcie, w czasie wyprawy anglików przed 24 laty. Z powodu tego wypadku wielka radość panuje w Idryi, tym bardziej, iż korweta angielska, która grecką banderę obok swojej zatknęła, przywiozła tam najpierw tę wiadomość.

Semlin dnia 2 grudnia.

(z *Gazety Ryzk. Zuschauer.*)

Względem późniejszych wypadków w *Stambule* nie mają jeszcze dokładnych wiadomości w *Belgradzie*. Basza nie ma, ani jednego z tamtąd tatarów: jednakże przez *Nissę* odebrał wiadomość, o której najszybsze miłoszenie zachowuje. Wszakże z *Nissy* dochodzą tu prywatne listy pod 30 listopada, wyrażające, że tam przybył tatar, który tylko ogólną wiadomość przywiozł, że w *Stambule* i *Adryanopolu* panuje wielka niespokojność; że partya *Halet Efendego* została zwaloną; i że jan-czarowie rolę najwyższą panów grali. Waznem jest atoli podług tych doniesień, że rozruchani jan-czarowie w *Adryanopolu* odjęli życie *Mustemu Ayan* i wszystkim stronnikom *Haleta*, między którymi nie ma żadnego greka.

ANGLIA

Londyn, dnia 6 grudnia.

(z *Korrespondenta Warszawskiego.*)

Margrabia *Londonderry* mieszka ciągle w *Footscray*, i żyje w oddaleniu od wielkiego świata.

Cena skur surowych i kory dębowej znacznie się u nas podniosła, dla wielkiego obrotu tych przedmiotów.

Jeden znakomity anglik udał się do *Madrytu*, w celu założenia poczty morskiej z *Portsmouth* do *Bilbao*, za pomocą statków parowych, co ułatwi trudności, jakich dotąd doznawał związek lądowy przez Francją.

Nadzieja, że wyspa *Kuba* zostanie osadą angielską, utrzymuje jeszcze nieco papiery zachodnio-indyjskie w miernej cenie.

Londyn dnia 7 grudnia.

(z *Gazety Ryzk. Zusch.*)

Nalegają mocno, ażeby na następne posiedzeniu parlamentowem zniesiono nowy akt o małżeństwach.

Zawiazujące się towarzystwo do założenia podziemnych kanałów na ulicach, ma podać plan swojego przedsięwzięcia parlamentowi do rozpatrzenia, zwłaszcza, żeby mogło bez zdejmowania bruku dostać się do wód i do wszystkich ryn ulicowych.

Zgromadzenia ministeryalne przeszły tak były nagłace, że nawet w *Chancery* przerwano obrady.

W *New York* ma być założona wielka publiczna szkoła klasycznej literatury, na wzór akademii w *Edymburgu*.

PORTUGALIA.

Lisbona, dnia 21 listopada.

(z *Korrespondenta Warszawskiego.*)

Dnia 15 b. m. odbyło się pierwsze posiedzenie junty przygotowawczej do stanów zwyczajnych roku przyszłego. Pan *Brancamp da Sobral*

przełożył w krótkiej mowie, że stany na przyszłych obradach, powinny potwierdzić i ustalić postanowienia, przez ich poprzedników uchwalone. Na dwu późniejszych zgromadzeniach odczytano rozmaite protokoły odbytych wyborów, a na sesyi następującej, donosił stanom sekretarz izby, o śmierci jednego z najgorliwszych patriotów, Pana *Manuel Fernandez Thomas*, tegoż dnia zmarłego. Należał on do liczby założycieli wolności portugalskiej, i był deputowanym z prowincyi *Beira*. Po tej smutnej nowinie, która wszystkich zmartwiła, przystąpiono do mianowania prezesa. Wybor padł na Pana *Jorre Joachima Terceiro de Moura*. Następnie prezes, sekretarze, ministrowie i t. d., udali się wszyscy do kościoła katedralnego, dla złożenia przysięgi; po czem prezes ogłosił stany za prawnie obrane, i wybrano deputacyą, aby o tem Monarchę uwiadomić. Dnia 1 grudnia ma nastąpić rozpoczęcie obrad.

(z *Gaz. Warsz.*) Jedna z tutejszych gazet umieściła następującą notę, którą Pan *Canning* podał sprawującemu interessa portugalskie w *Londynie*: „Nizey podpisany otrzymał rozkaz oświadczyć, iż podług najświeższych wiadomości, które rząd angielski odebrał, nie nie usprawiedliwia obawy Króla Jmci Portugalskiego i ministrów jego, względem napadu półwyspu. Nizey podpisany nie omieszkiwa zapewnić Króla Jmci Portugalskiego, iż Król Jmci Wielkiej Brytanii, nigdy obojętnie uważać nie będzie zamachu na niepodległość Portugalii, lecz owszem zawsze będzie gotów dać Portugalii opiekę, jakiej sprzymierzony naród ma prawo spodziewać się.”

Lisbona dnia 22 listopada.

(z *Gaz. Ryzk. Zuschauer.*)

Wyszedł dnia 24 października przez Króla Jmci ogłoszony wyrok stanów Kortez, w 46 artykułach, tyczący się zniesienia wielkich przeoratów trzech rycerskich zakonów, oraz zmniejszenia i ograniczenia klasztorów płci obojczy. Podług 1 artykułu, znoszą się wielkie przeoraty trzech rycerskich zakonów *Chrystusa Pana*, *s. Benedykta Avis*, i *s. Jakuba mieczowego*, a dochody z nich obrócone będą na wydatki państwa. Teraźniejszy wielkie przeoraty mają pozostać przy zupełnej swej godności, a jeśli względem nich nastąpi jakie postanowienie, corocznie otrzymają 3,000 krusad, razem ze wszystkimi publicznymi dochodami, które ciągle pobierać będą. 2) Prałaci klasztorów tych trzech: w *Thomazie*, *Avis*, i *Palmeli* będących zakonów, mają być każdego razu na trzy lata z klasztornych braci przez Króla, jako stałego administratora tych zakonów, mianowani, a jako tacy nie będą mieli żadnych dochodów, ale sprawować będą urząd duchowny do czasu, nim nie nastąpi apostolska bulla znosząca. 3) Bracia zakonni mają nadal pobierać połowę swej poreyi, a z drugiej połowy corocznie rządowi zdadzą rachunek. Podług 6 artykułu, w *Koimbrze* będące wojskowe kolegia wspomnianych trzech zakonów kassują się; natomiast z dotychczasowego ich uposażenia ma być utworzone kolegium uczone dla teraźniejszych stypendyaryuszów i przy uniwersytecie utrzymywane. Podług 7 artykułu, liczba klasztorów reguły *Wszystkich świętych*, *s. Augustyna*, *s. Benedykta*, *s. Bernarda*, *s. Hieronima*, *s. Brunona*, *s. Jana Ewangelisty*, *s. Pawła Pustelnika*, *Zakonu Kaznodziejskiego*, *Karmelici*, *Trynitarze* i innych, do 89 zmniejszoną została.

FRANCYA.

Paryż dnia 9 grudnia.

(z *Gazety ryzkiej Zuschauer.*)

Gazeta *Quotidienne*, zawiera następujący bardzo ciekawy artykuł: „Na widok żołnierzy wiary, bez broni i amunicyi, a zawzięcie przez *Minę* ściganym, woyska nasze *znieczepiwoone nieczynnością*, ruszyć chciały. Samo tylko nadśpieszenie jenerała zdołało je strzymać. Kilka minut jeszcze, byłoby już za późno, i wielkie pytanie o wojnie lub pokoju, nasiby żołnierze mieli zaszczyt rozstrzygnąć. Dzisiejszy dziennik paryzki zapytuje: czyli ta gazeta wyraźnie żołnierzy do nieposłuszeństwa nie zachęca? Kuryer francuzki dowiedział się, że niezgoda

zdań, w tutejszej radzie panująca, widocznie się postrzedz dała, na obu naszych pełnomocnikach. w *Weronie*: *Chateaubriand* mocno obstawiał za utrzymaniem pokoju, a *Montmorency* za wojną. Widocznie się też okazuje, że nasze przygotowania do wojny, w rzeczy samej nie bardzo jeszcze postąpiły, osobliwie, jeśliby się na nich polegające przedsięwzięcia tak rychło rozpocząć miały.

Paryż dnia 11 grudnia.
(z *Gazety berlińskiej*)

Dnia 9 Król Jmé pracował z *P. Villèle*, a wieczorem wysłano gońca do *Madrytu*.

Umiarkowanie, jakie *Pan Villèle* przy układach spraw hiszpańskich okazał, znajduje u wszystkich swiatłych ludzi pochwałę, i zdaje się, że ten minister zjednał sobie zaufanie u Króla; utrzymują nawet, że jego widoki, pokoy na celu mające, większość za sobą znajduje. Według tego można już zrozumić ów artykuł *dziennika sporów* z dnia 9 i że go *Monitor* co do słowa powtórzył. Ale te artykuły nie pomagają do objaśnienia za pytania względem wojny i pokoju: bo kto może zaręczyć, a żeby jutro rzeczy znowu nowej nie przybrały postaci; a *Monitor*, zamiast pokoju, wojny nie zwiastował.

Dla odmienności opinii w ministerium między dwoma partjami, jedną która jest za pokojem, a drugą za wojną, podniosły się papiery skarbowe. Pierwsza partja większego pola nabyła. Do tego się rzeczywiście przyczyniła ta okoliczność, że *Monitor* umieścił tylko długi artykuł, niedawno wspomnianego *dziennika*, ale nie tak bardzo długą i żarliwą odpowiedź *gazety Etoile*: i że sam przez się nie więcej do zrozumienia nie dał. Co wszakże równie jak i milczenie innych *dzienników* ultrystów o tym przedmiocie, dostatecznie w tym razie jest objaśnione, że żaden z nich z upodobaniem nie może patrzeć na spadanie skarbowych papierów; czego wszakże uniknąć nie będzie można, za okazaniem się nieżychełwey dla Hiszpanii wroźby.

Dnia wczorayszego ministrowie byli u *Margrabiego Lauriston*.

Słychać, że zakonnicy hiszpańscy, którzy się do Francji schronili, na utrzymanie się swoje dostaną miesięcznie po 50 franków. W podróży na milę francuzką dostają po 80 centimów.

Hrabia *Pozzo di Borgo*, po swoim powrocie z *Werony*, 26 t. m. miał pierwsze wysłuchanie u Króla.

Xiąże *Wellington* stanął u posła angielskiego.

Między swiatłymi rojalistami, codziennie wzrasta słuszną obawa, że stronnicy *Bonapartego*, tak ci, co do zapalonych ultrystów przeszli, jako też i ci, co się pod chorągwią liberalistów ukrywają, niczego bardziej skrycie nie życzą, jako wojny z Hiszpanią, byleby tylko takie wypadki nastąpiły, któreby im posłużyły do osiągnięcia swego fanatycznego celu, obawa, która nawet dla rozsądnych liberalistów jest widoczną.

Xiądz *la Mannais* podał do *gazety Drapeau Blanc* długi i ciekawy artykuł o świętem przy mierzu, w którym dowiesć usiłuje, że ten związek nie może mieć żadney wagi i być wykony nym, dopóki wysooty *Sprzymierzeńcy* nie zbliżą się do rzeczywistej jedności w wierze. Kończy temi słowy. „Jeśli ma kiedy rewolucya ustać, to może tylko nastąpić u stóp Krzyża, który, ręka najwyższego kapłana, oycowską swą władzą, wpośród Europy postawi.“ Nakoniec z jednej strony z naywiększym zapaleniem utrzymuje sprawę greków, a z drugiej radzi krucyatę do Hiszpanii.

Dziennik Sporów ogłasza następujące literackie uwiadomienie: „W tej chwili, w której wszystkich oczy są obrócone na Hiszpanią, z naywiększą chciwością czytają, co o tym kraju, mianowicie pod czas wtargnięcia francuzów w r. 1808 pisanó. Przypominamy dawniej już znajome sławne dzieło: *Pamiętniki P. Negelin*, *Leytenant* majora gwardyi *Monseigneur*. Nigdzie nie znaleźliśmy odmalowanego żywszemi kolorami obrazu trudności w każdym rodzaju, które za każdym krokiem wstrzymują wojsko, postępujące w kraj ten osobliwszy. Opisanie odwrotu marszałka *Sul-*

ta jest bardzo ciekawe. Zalecamy dzieło wszystkim, chcącym się dowiedzieć, co to jest wypowiedzieć wojnę Hiszpanii.

Względem niepodobieństwa wypowiedzenia wojny z naszej strony *dziennik* jeden czyni uwagi: „Potrzeba tylko zastanowić się, że my rzeczywiście ani 50,000 ludzi na całej linii, od *Bajony* do *Perpignan*, nie mamy; i że to wojsko nie tak jak na wtargnięcie jest rozdzielone i organizowane, niema ani magazynów, ani środków transportu. A ci którzy wiedzą, jak ciężko wszystko to sprowadzić; przypominają sobie, że podczas pierwszej wojny, armia wschodnio-pirenejska, która pod murami *Figueras*, wstrzymać się musiała, pomimo swych zwycięstw i z hańbą cofać się byłaby przymuszona, właśnie dla tego, że jej zbywało na środkach przewozowych, gdy tym czasem pokoy w *Bazylei* nastąpił; wiedzą, że w czasie odwrotu marszałka *Sul*ta, na utrzymanie 50,000 pod *Bajonną*, rekwizycye aż do *Dordogne* i obudwóch *Sevres* rozciągnąć potrzeba było; widać jak mało środków ta granica podaje i jak trudno jest pierwsze tam potrzeby sprowadzić: ci przekonają się, że ministerium wszystkich tych przygotowań od kilku miesięcy zaniedbało, i nigdy nie miało myśli przedsiębrać wojny.

W piątek 15, *Talma* będzie grał raz ostatni i to na swój benifis, cena miejsc podniesiona na 5,8,12,18,25 fran.

W *Martynice* wybuchnęła rewolucya, której ofiarą stało się wiele familij; schwytano trzydziestu uzbrojonych negrów i rozstrzelano. Dnia 19 spokojność przywróconą została.

Paryż dnia 11 grudnia.

(z *Korrespondenta hamburskiego*.)

Xiąże *Wellington* w przejeździe swym przez *Lyon* dnia 6, bardzo uroczysto był przyjmowany; wymówił się jednak od przyjęcia strazy honorowej, i tyle tylko zabawił, ile potrzeba było czasu na obejrzenie osobliwości tego miasta.

Wczora o godzinie 4tej w pałacu sprawiedliwości pożar wybuchnął, ale prędko ugaszony został.

D. 28 z. m. wyszły instrukcye do posła francuzkiego i wyjechało trzech sprawujących interesą wielkich Mocarstw zjazd do *Madrytu*. Zawierają się w nich warunki, pod jakimi związki z Hiszpanią utrzymane być mogą. Należy oczekiwać, jakie sprawią wrażenie mające się robić układy.

Rozumieją tu, że terazniejsze Stany Nadzwyczajne będą się starały czas zyskać, przez odesłanie do Zwyczajnych Stanów po odpowiedź na propozycye dworów sprzymierzonych; a tym samym znalazłyby się w możności przysposobienia środków do obrony kraju. Na tę przewłokę z naszej strony nie nastąpi zezwolenie. Naybardziej zaś, zdaje się, że więcej tam jest życzenia, względem utrzymania pokoju, aniżeli nadziei. Ciągłe jedna partja jest za wojną, chociaż na ten raz owa gazeta, w której głos naszego prezydenta rady ministrów i ministra skarbu przemawiać zdaje się, mężstwo katalończyków znowu nieco ożywiła.

Perpignan dnia 30 listopada.

(z *Korrespondenta Hamburskiego*.)

Bardzo wiele podróżnych, którzy do *Barcelony* jechać mieli, wodą się puścili, gdyż gościniec są bardzo niebezpieczne.

Cytadella Urgelska ma być bardzo mocno działami osadzona, ale nie na długo w żywność opatrzona.

W *Barcellona* powszechna jest radość ze zwycięstw *Miny*.

B R E Z Y L I A.

Rio Janeiro dnia 25 września.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*.)

Przysposabiają tu wszelkie środki obrony na przypadek napadu portugalczyków. Rząd w tym celu pożyczyl od kupców 400,000 mil, reissow (12,900,000 zł. pol.). Zaciągniono 8,000 ludzi z miasta i okolic, a rząd ciągle się trudni powiększeniem tej liczby. Urządzone także zostaną dwa okręty wojenne, a brzegi morskie, gdzie łatwiej

wylądować, oszańcowane będą. Już około 400 europejskich portugalczyków wsiadło na okręty. Rząd nasz połączyć chce pod swoją władzę 19 prowincyi. Jedną z pierwszych czynności kongressu brazylijskiego będzie, zniesienie handlu niewolnikami. W r. 1821 zakupiły nasze okręty w Afryce 45,507 negrów, z których tylko 38,102 żywych przywieziono! Liczba do innych portów brazylijskich zakupywana, jest niezmierna. Wolność druku tak tu jest nieograniczona, jak w Stanach Zjednoczonych. Pod dawniejszym rządem i w czasie przytomności Króla wychodziła tu jedna gazeta, teraz wychodzi ich 12.

P R U S S Y.

Berlin dnia 10 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej).

Gazeta królewiecka umieściła odezwę do mieszkańców, aby uczęszczali na teatr: bo inaczej dyrektora będzie zniewolona opuścić miasto wśród zimy, i gdzieindziej szukać sposobu do utrzymania swego.

Czytamy w gazecie tutejszej, iż *Lucyan*, który sam jeden z braci *Napoleona* nie dał się uwieść blaskiem znikomego szczęścia, mimo wielkiego majątku, żył bardzo oszczędnie. Gdy ktoś oświadczył ztąd swoje podziwienie, rzekł *Lucyan*: „*Belizar* musiał zebrać, Król *Lear* kryć się w lasach szkockich, a tyran *Syrakuzanki* być nauczycielem szkolnym w *Koryncie*. Lękam się, aby kiedyś czterey bracia moi, którzy teraz są Królami, schowawszy swoje korony w tłumoczku, nie szukali u mnie przytułku.

Dnia 17. W kraju naszym (pisze gazeta berlińska) okazują się pomyślnie skutki urzędzeń mających na celu wzrost rolnictwa. Panszczyzna wiele kosztowała tego, kto ją odrabiał; mało zaś, a często nawet nic nie przynosiła korzyści temu, dla którego była przeznaczona. Z tysiącznych przykładów jeden następujący przytaczamy. Wieś *Kleinitz*, w obwodzie Rejencyi *Lignickiej*, miała 48 chłopów odrabiających pańszczyznę, z których każdy codziennie, oprócz niedzieli, dwoma końmi dworowi służyć obowiązany. Musiał więc chłop trzymać parę koni i parobka jedynie do usług dworskich. Teraz wyrachowano, iż 7 koni i 4 parobków, których utrzymanie chłop wynagradza, dla dziedzici, tyle zrobić może, co dotąd 96 koni i 48 parobków robiło; nadto dziedzic i ten jeszcze ma pożytek, iż zamiast dawniejszej lichy roboty, ma teraz dobrą. Wyznaczenie gruntów chłopskich w jednym mieyscu, i uwolnienie ich od obowiązku paszenia cudzego inwentarza, są także bardzo dobroczynne. Każdy gospodarz włościanin ma dom w środku swego gruntu.

A U S T R Y A.

Wiedeń dnia 12 grudnia.

(z Korrespondenta Warszawskiego)

Dostrzegacz *Austriacki* donosząc o śmierci *Xięcia Hardenberg*, tak mówi: „Imię jego nigdy nie będzie u nas wspomniane bez uwielbienia i wdzięczności: gdyż on był jednym z pierwszych założycieli ścisłego związku między Austrią a Prusami; a wierna stałość, z jaką ten dla obu państw jest korzystny, dla spokojności Niemiec i pokoju Europy, tak ważny związek aż do ostatnich dni swojego życia utrzymywać i ścisłejszym uczynić pragnął, zapewnia mu miejsce między nabyblejszymi i najbardziej dobroczynnymi ludźmi stanu, naszych czasów.

N I E M C Y.

Od brzegów Menu dnia 9 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej.)

Pewny członek pierwszej izby badeńskiej oświadczył, iż w niej arystokracja powinna mieć przewagę, co dało powód do żwawych sporów.

Dnia 28 z. m. dało się także w *Sztaszburgu* uczuć trzęsienie ziemi o tej samej godzinie, co w *Sztuttgardzie*.

W *Hainbergu*, niedaleko *Akwizgranu*, w ogrodzie aptekarza *Vogt*, w maju roku bieżącego zasiano trzcinę cukrową, która rosnąc na wolnym powietrzu, w końcu października zupełnie dojrzała. Zdarzenie to wskazało wielu botanikom nadzieję, iż możeby przy gorliwym pielegnowaniu, trzcina cukrowa upowszechniła się w Europie.

Mechanik *Hespe* w *Hannowerze* wynalazł maszynę do jeżdżenia, którą nazwał *Hespiną*; jest lepszą od tak nazwanych *Drezynek*: bo nie trzeba popychać się nogami, i utrzymywać równowagi ciała.

Na kępie jeziora konstancyńskiego zwany *Reichenau*, jedna jabłoni miała już d. 5 lipca r. b. dojrzałe owoce; lecz grad je otlukł; znowu potem rozkwitła, i w końcu października powtórnie dojrzały owoc wydała. Większe z niej jabłka ważyły 4 do 5 lotów.

D. 11. Odebrane w *Frankforcie* listy z *Werony*, donoszą o kończącym się tam kongresie i wzmiankują o nowym, który się na wiosnę ma odprawić w *Lunewillu*, a na którym mają być także Królowie francuzki, hiszpański i portugalski.

S Z W E C Y A.

Sztokholm dnia 3 grudnia.

(z Gazety Warszawskiej.)

Gdy d. 27 z. m. Król nasz wracał z *Chrystyanii* do tutejszej stolicy, został powitany przez Barona *Lovisin*, dowódcę osady, i urzędników miejskich. Baron *Edelcreutz*, naczelny gubernator, miał przy bramie tryumfalnej mowę, na którą Król łaskawie odpowiedział. Tłumy ludu cisnęły się dla oglądania ukochanego Monarchy, któryjechał powoli przez oświecone ulice wśród radośnych okrzyków. Nazajrzo oficerowie tuteysi złożyli Królowi hołd uszanowania. Hrabia *Suchtelen*, poseł rosyjski, był na obiedzie u Króla, z synem swoim, który jest jenerałem majorem w wojsku rosyjskiem. Wieczorem był wielki bal u dworu, z powodu imienin Królewica następcy tronu.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

(z Gaz. ryzk. Zusch.) W samym *Wiedniu* papiery austriackie bardzo spadły, gdyż rząd postanowił, co miesiąc bankowi po 3 miliony na wypłatę wydawać, teraz zaś nowe obligacye wydać i prawie podług proporcji miesięcznej wypłaty.

We Francji wyszło właśnie urządzenie ministra wojny, ażeby bez względu na lata służby, francuzcy oficerowie mieli pierwszeństwo przed oficerami najemnych wojsk szwajcarskich.

W stolicy rządu greckiego ma wychodzić nowa gazeta.

Król Jmć Pruski postanowił za powrotem swoim do Rzymu, kilka dni tam zabawić, a potem na dzień 15 grudnia w *Weronie* stanąć. — W *Weronie* nawet mówiono, że Król neapolitański d. 8 grudnia opuszcza to miasto, i nie do swoich krajów, ale do *Wiednia* jedzie. Ten Monarcha miał już podpisać ważne urządzenie, względem przyszłego sprawowania swego państwa.

Lord *Strangford* ma w *Korfu* wsiąść na okręt do *Stambułu*. Jenerał *Maitland* w *Korfu* nie długo się zabawił, ale spieszenie drogę przedsięwziął do *Malty*. Piszą, że rada ministrów w *Neapolu*, na której *Xiążę Kalabrii* prezyduje, ma wprawdzie mało nadziei, że obce wojska z królestwa wydadzą, jednakże pracuje z największą gorliwością nad nową organizacją wojsk neapolitańskich.

Słychać, że pierwszym przedmiotem zatrudnień związku niemieckiego będzie, utworzenie wojska związkowego. Sejm powierzy dowództwo nad tem wojskiem, austriackiemu, pruskiemu, lub bawarskiemu jenerałowi.

Kurs wileński na asygnaty od dnia 18 grudnia: rubel srebrny 3 rub. 78 kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 53, stary r. 11 kop. 34, imperyal r. 39 kop. 70.

Wilno dnia 22 Grudnia Roku 1822 v. s.

P r e n u m e r a t a.

P r e n u m e r a t a.
Dziennik Medycyny, Chirurgii i Farmacyi
wydawany będzie i w roku następnym 1823.
Wychodzić będzie co trzy miesiące jeden, w
dniu ostatnim marca, czerwca, września i grudnia.
Cztery numera składać będą tom z rejestrem o-
bólnym.
Prenumerata na rok cały 1823 kosztuje bez

60łnym.

Prenumerata na rok cały 1823 kosztuje bez pocztu rub. sr. 4, a z pocztą rub. sr. 5 kop. 50. Prenumerata przyjmuje się w Wilnie u JP. Macieja Szulca aptekarza, podskarbiego Towarzystwa i Kaw., na ulicy Niemieckiej; tudzież w Xiegarni Uniwersyteckiej u JP. Zawadzkiego; u JP. Moryca; w Redakcyi Kuryera Litewskiego u JP. Marciniowskiego Kaw. i w Expedycyi Gazetney Litewskiego Pocztamtu, a w innych miastach w Kantorach i Expedycyach pocztowych.

1. Do Kantoru nasion JPana J. H. Zigra w Rydze, u którego jak wiadomo znajdują się ciągle najlepsze gatunki i za umiarkowaną cenę wszelkiego rodzaju ekonomicznych nasion, przyszedł świeży transport, których Preys Kuranty czyli Katalogi wkrótce ogłoszonymi zostaną.

Przełożenie Domu.

2. Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż byłego dziśnieńskiego mieskiego Głowy Sylwestra Ljednika żony Heleny Ljednikowej na uzyskanie liczącej się na jej mężu skarbowej po ciężci prowiantskiej należności 1519 rub. 10 kop. assygnacyami, będzie się przedawać drewniany dom ze wszystkiemi do niego przynależnościami, oceniony 675 rub. 45 kop., położony w mieście Dziśnie; a zatem życzący kupić pomieniony dom, zechcą jawić się do tego Rządu na terminy: 1szy teraz. 1822 roku grudnia 28, 2gi następnego stycznia 8, a 3ci i ostatni od dnia pierwszego wydrukowania w publicznych Sanktpetersburskich albo Moskiewskich wiadomościach, które później uczynione będzie, we 3 miesiące; opisanie takowego domu, i kondycye do targow, okazane będą życzącym, po ich zjawieniu się do Rządu. Grudnia 14 dnia 1822 r. Sekretarz F. Arcimowicz.

Ostrzeżenie.

Ostrzeżenie.
2 Sąd Główny Litewsko Wileński 2go Departamentu Wremiennego, po przywołaniu sprawy kredytorów zeszłego Josiela Eliaszowicza obywatela miasta Wilna w porządku konkursu stopniem apellacyi po dekreście Ziemskim Wileńskim r. 1814 Junii 19 dnia zapadłym wprowadzoney; z odbytych od kredytorów jako też od sukcesorów zeszłego Josiela głosów, znajdując że na dekreście Ziem. Wileń. liczni byli kredytorowie; a z tych w Sądzie Głównym nie wielu oświadczyło stannosci; co dla niewiadomości odlegle mieszkających następować może; przy tym znajdując, że od Sądu Ziem. Wileń. nie wszystkie przysłane zostały potrzebne do tey sprawy annexa; do zyskania przeto onych zastanawiając sprawę, zarazem postanowił obwieścić wszystkich kredytorów zeszłego Josiela Eliaszowicza: iż po uzyskaniu dalszych annexow sprawa z tegoż samego aktoratu do oczywistego rozsądzienia wziętą będzie, w skutek jakowey rezolucyi dla powszechney wiadomości przez Gazetę Kuryera Lit. ninieysze czyni się ostrzeżenie.

nie. Dat roku 1822 decembra 18 dnia. Zgo-
dno z wyrokiem Sekretarz Wacław Klukowski.
Takową awizacyą wolno drukować. Józef
Puzyna Sądu Gł. Assessor.

Sąd Podkomorsko-Exdywizorski.

2. Sąd Podkoworsko Eadywizorski, w sprawie Stanisława Bobana, b. Sędziego Ziem. Upit. dziedzica majątku Linkowca, na dzień 20 listopada w tymże majątku, dla ukończenia dzieła z jego kredytorami i pretensorami zebrany; po bezskutecznym przez dni kilka na ich stannosc oczekiwaniu, dla oszczędzenia masy funduszu, sądy swoje do dnia 2 stycznia następnego 1823 roku, odłożyć był obowiązany, a w skutek zapisanej rezolucyi, niniejszą ostateczną wydaje awizacyą, że w dniu 15 tegoż miesiąca, sprawę do namowy weźmie i amissyą na niestawiających zapisze. Sądu Eadywizorskiego Regent Jan Jasieński.

Ze wolno drukować poświadczam. Augustyn
Kordzikowski, Sędzia Ziem. Upit. i Exdywiror.

U w i a d o m i e n i e.

2. Niżej podpisany rozpoczynając rzemiosło profesyi rękawiczników właściwe, i mając już wygotowane rozmaite zamszowe roboty, podaje do wiadomości, że ktoby tych z Publiczności potrzebował może one nabydź za pomyślną cenę w mieszkaniu przeze mnie zajmującym się w domu po Locherach dziś W. Lachowiczowej w Wilnie pod N. 198 na ulicy Zamkowej położonym. Jan Straus.

Wolno drukować. Wincenty Malinowski
B. M. W.

Arendowna tenuis.

3 W Wileńskiej Skarbowej Izbie dnia 18, 19 i 20 teraźniejszyego miesiąca, będą się odbywać targi na oddanie w Biełnią tenutę w mieście Wileńskie miar i wag; a zatem życzący wziąć w tenutę pomienione wagi i miary zechcą jawnie się w Skarbowej Izbie z dostatecznymi kaucyami dla wyjścia z nimi w targi i zawarcia na ośnowie prawa kontraktu. Sekretarz Łazarowicz.

3. Sąd Główny Departamentu 2go Gubernii Lit. Grodzieńskiej zawiadamia interessowane osoby, że w celu przyspieszenia dla stron wyroku, w sprawach do tego Sądu wprowadzonych przedsięwziął poświęcić czas wakacyjny, z daty 20 grudnia teraźniejszego roku do dnia 20 februaryi następnego 1823 roku, na wołanie aktorów z rejestra obligowego i sądenie spraw sędziwicznych; gdyby więc takowe postanowienie do wiadomości stron dojsć mogło, i gdyby te mieli należytą w swych dziełach gotowość, o tem przez Gazetę ogłasza. Datt Grodno decembra 8 dnia 1822 roku, Zasiadający i Kawaler Röszczyz. Marcin Kamiński Sekretarz.

3. Jan Wietcki Adwokat Subselliow Piu Słomskiego, od lat czterdziestu ciągle pełniący ten obowiązek, w niedawnym czasie świat ten pożegnał, papiery po nim pozostałe zlożowano w Kan-

celaryi Ziemiański Słomim. a sprawy jakie promował, zapisane na odkładzie do kadencyi Trykrońskiej następnego 1823 roku; o czym, iżby ci wszyscy, którzy mu swoje poruczyli interesa wiadomieni byli, i wcześniej na miejscu zmarłego Więckiego kogo innego uplenipotentować mogli, Sąd Ziemiański Słomim, niniejszą awizacyą do Gazety Kurjera Lit. podaje. Stanisław Jun-dził Sędzia Ziemiański Słomimski. Regent Ignacy Nielubowicz.

Do Dzierżawy.

3. Niżej podpisany podaje do powszechnej wiadomości, iż na mocy plenipotencyi sobie u-danej od JW. Jenerał Leytnantowey Anny Gre-carowey, Starostwo Twerskie w powiecie Telszew-skim położone, z dwoma solwarkami i tyluż dwor-nemi krestencyami, z dymow blisko dwiestu zło-żone, częścią powinność odbywających, a częścią placących czynsz, wypuszcza w jedynastoletnią dzierżawę. Przeto ktoby sobie życzył Starostwo Twerskie wziąć w arędowną posesyą, raczy się udać do niżej podpisanego mieszkającego w mieście Wilnie, z którym i o warunki kontraktu i o sum-mie jaka ma być płacona, można się ostatecznie ułożyć. Nadworny Sowiełnik Wileński Gubern-ski Prokurator i Kawaler Hieronim Botwinko.

3. Roku 1822 miesiąca grudnia 1 d. w spra-wie odział majątku sukcesyynego po Staniewiczach i poszukiwaniu fundusów po Zuzannie z Uwój-niów Staniewiczowey, tudzież w sporze z Pisarzem Paszkiewiczem i Sędzią Litenowskim z rzeczy nabycia przez pierwszego majątku tak nazwanego Bortcie a przez drugiego Floryaniszek, takż z bu-rzycielami w porządku uszuświecenia potrzeby kon-kursu i exdywizyi tychże majątków między Łaba-nowskiemi i Staniewiczami i dalszemi za remissą Sądu Głównego Litewski Wileńkiego departamen-tu 2go wprowadzonej, Sąd Ziemiański powiatu Troc-kiego po wielu wstępnych wyrokach, naznaczył na-koniec pod dnem 30 omińowego listopada, tak podług sądowych żądań jako też stosowną do rodzaju sprawy w ogólności na wszystkich stronach wzru-szną komportacyą dokumentów i rozmaitych dowo-dów, tak do uszuświecenia majątków Staniewiczow-skich, fundusów z głowy Zuzanny Uwójnianki, jako też dowodów i papierów dla kredytorów, pre-tenzorów i massy posługujących na dzień siódmy stycznia następującego 1823 roku, z persystencyą esteroniedzielną do kancelaryi ziemskiej trockiej. 2 Inwentaryą wszelkich majątków Staniewiczow-skich uznał, z terminem jej rozpoczęcia od dnia piętnastego terażniejszego grudnia i potem w ka-żdym czasie, z poleceniem pokazania dożecznego possessora, oraz intrat przychodzących, i stanu te-go majątku, deklarując przez Gazetę Kurjera Li-teńskiego ogłosić, iżby wszystkie strony tak wyra-żonym dekretem połączone jako też w następnym przypadnieniu stosunki objawić mogące, komporta-cyą spełniły i względem potrzeby użyczenia aktów dostateczno uczyniły przedstawienia. O czym ni-

nieyszą czyniąc awizacyą zaświadcza, że ta do Gazety Kurjera Litewskiego przyjęta być powinna. Prezydent Józef Zyliński. Sędzia Ziemiański Józef Rossochacki. Adam Strawiński Pisarz Ziemiański Ptu Trockiego. Augustyn Łukaszewicz Regent Dekretowy.

Sąd Exdywizorski.

3. Sąd Taxatorsko Exdywizorski Dekretami Sądu Głównego 2go departamentu Obwodu Bialo-stockiego, jednym w roku 1818 maja 14, drugim w roku terażniejszym 1822 maja 4 dnia ferowane-mi, w dobrach Koplanach w Obwodzie i Powiecie białostockim, na usatysfakcyonowanie kredytorów do massy Józefa Orsetego i do majątku zesłego JW. Wiktora Grądzkiego Stackiego Sowiełnika Marszałka Obwodu Białostockiego i kawalera, ma-jących pretenzye ustanowiony. Pierwszy, niniejszym zawiadania, że konkurs jeszcze za był-go rządu pruskiego na majątek zesłego Józefa Orse-tego podniesiony, a następnie w Sądzie Głównym Obwodu Białostockiego 2go Departamentu przez kre-dytorów tegoż poparty w dniu 23 apryla następnego 1823 roku przez sąd niniejszy sposobem tazy i exdywizyi wszelkich fundusów tegoż ostatecznie na gruncie dóbr Koplan uskuteczniowym zostanie. Drugi zaś, iżby, mający z jakiegobądź żrzo-ła do zesłego JW. Marszałka Grądzkiego pre-tenzye, po uzyskaniu usatysfakcyi z majątku jego z tazy i exdywizyi wieczystej jednocześnie w do-brach Koplanach w powyżey wyrażonym terminie 23 apryla 1823 roku ostatecznie odbyć się mającey, osobiście lub przez prawnie umocowanych plenipo-tenców, do tegoż Sądu pod upadkiem w rzeczy, czyli wieczną amissyą jawili się i stawali. Dał roku 1822 maja 27 dnia. Jan Pułkowski prezydu-jący Exdywizor. Wincenty Łopiniński Sędzia Ex-dywizor. Józef Pienkowski Asesor Exdywizor. Re-gent Sądu Exdywizorskiego Stanisław Łaskiewicz.

Prenumerata.

W Redakcyi Kurjera Litew-skiego przyymuje się prenume-rata na pisma następujące:

Kuryer Litewski na rok z pocztą rubli sr. 14, bez poczty rubli sr. 9. Na półroku z pocztą ru-bli sr. 7, bez poczty rubli sr. 4 kop. 50; kwartalowie bez poczty rubli sr. 2 kop. 25.

Dziennik Wileński na rok z pocztą rubli sr. 8, bez poczty rubli sr. 6.

Dzieje Dobroczyńności na rok z pocztą i bez poczty r. s. 6.

Obserwacye meteorologi- czne.	Czas obserwacyi		Wysokość Barom.		Wys. Ther. Reau.		Wiatry.		Odmiana w powiet
	dnia 20	średnia	28	cał. 3 8	lin.	—	7 58	stopni	
	dnia 21	średnia	28	—	2 83	—	—	9 83	
	dnia 22	godz. 8	28	—	4 9	—	—	11, 83	
							Poludn. Zachodni		Śnieg
							Poludn. Wschodni		Pogoda
							Pólnoc. Zachodni		Pogoda

Numer poniedziałkowy Kurjera Litewskiego, jako przypadają-cy w dzień pierwszy świąt Bożego Narodzenia nie wyjdzie.